

KEREKASZTAL A PRRS-MENTESÍTÉSÉRŐL

Résztevők:

- dr. Povazsán János (moderátor), igazgató, Rhone-Vet Kft
dr. Szabó István, a PRRS-mentesítési bizottság megbízott vezetője
dr. Molnár Tamás, a mentesítési bizottság tagja
dr. Földi József, Euvet Állategészségügyi Szolgáltató Bt.
dr. Magyar Tibor Intézet-igazgató, MTA-ATK
dr. Bölcskei Molnár Antal, marketing igazgató, Dunavet-B Zrt.
dr. Filipisz István, területi vezető, Dunavet-B Zrt.
dr. Hankó Faragó Emese, szakmai és marketing vezető, Intervet-Hungária (az MSD AH tagja)
dr. Gaál Csaba, kereskedelmi és marketing vezető, Boehringer Ingelheim GmbH
dr. Kiss István, CEVA-Phylaxia Zrt
dr. Révész Tamás, CEVA-Phylaxia Zrt

Povazsán János (P.J.)

A több mint két éve meghirdetett PRRS elleni mentesítés az elmúlt év őszétől újból az érdeklődés középpontjába került. A kormányzat a PRRS-mentesítési folyamat felgyorsítását határozta el, a szakmai munka irányítására négytagú „Mentesítési Bizottság” alakult. A Bizottság már el is kezdte a munkát, de az idevonatkozó rendelet előreláthatóan csak idén tavasszal, nyáron jelenhet meg. A Bizottság már el is kezdte a munkát, azonban tevékenységéről rémhírek és álhírek kezdtek terjedni, hatásköre, feladatai nem teljesen ismertek.

A szakmai közvéleményt élénken foglalkoztatja a kormányzat elhatározása, de információ hiányában csak találgatnak. Ennek a kerekasztalnak tehát az a célja, hogy, - illusztris szakemberek bevonásával - gondolatokat cseréljünk a PRRS elleni mentesítés szakmai megalapozásáról, a várható nehézségekről és a megoldási lehetőségekről.

A Bizottság egyik első ténykedése volt, hogy egyenként tárgyalt a PRRS vakcinákat Magyarországon forgalmazó cégek szakembereivel. Ennek alapján felmerül a kérdés; a mentesítés során használt vakcinákat a Bizottság választja ki?

Szabó István (Sz.I.)

A Bizottságnak erre nincs jogosítványa, de nem is akar a vakcina kiválasztásába beleszólni. A rendelet megjelenése után azonban minden fertőzött telepnek mentesítési tervet kell készítenie. Ebben természetesen meg kell jelölni az alkalmazni kívánt vakcinát is.

A Bizottság azért kereste meg a vakcina gyártókat, hogy ha van kész, nemzetközi vagy hazai tapasztalatokon alapuló mentesítési programjuk, azt bocsássák a Bizottság rendelkezésére. Egyelőre csupán egy cég adta át a programját.

A fertőzött, még pontosabban „M” minősítéssel nem rendelkező telepek mentesítési programjukat (a rendelet megjelenése után!) a megyeileg illetékes állategészségügyi hatósághoz nyújtják be.

A Bizottság ezen hatóság szakmai bírálatában nyújt segítséget.

Gaál Csaba (G.Cs.)

Minden érintettnek tisztában kell lennie azzal, hogy a PRRS-mentesítés óriási kihívás, és hosszú távú feladat.

Hankó Faragó Emese (H.F.E.)

A A Merck Animal Health (korábbi nevén Intervet) már bemutatta „vakcinás” mentesítési tervét és a nemzetközileg publikált eredményeket.

Bölcskői Molnár Antal (B.M.A.)

Mi nem adtunk le mentesítési programot, mivel véleményünk szerint általános érvényű program nincs, minden telepre speciális programot kell kidolgozni.

P.J.

Készít szakmai útmutatót a Bizottság a megyei hatóságok részére a mentesítési programok kidolgozásához?

Sz.I.

Ilyen útmutató még nem készült, de ami alapelv: a mentesítéshez csak Magyarországon regisztrált vakcinákat lehet alkalmazni. Természetes, hogy bármely vakcina csak a jóváhagyott használati utasításban meghatározott előírások szerint használható. Azt, hogy melyik vakcinát akarják alkalmazni, a telepek döntenek el.

A területi mentesítés elvének megfelelően a Bizottság azokban a megyékben kezdené el a mentesítést, ahol kevés a fertőzött telep illetve a jár-

ványhelyzet kedvezőnek tűnik. Ezek a megyék: Nógrád, Heves, BAZ, Hajdú, Szabolcs, Vas, Zala, Somogy és Baranya. Ezekben a megyékben - Somogy és Baranya kivételével - már egyeztetünk az állategészségügyi hatósággal.

Molnár Tamás (M.T.)

Hajdú-megye nagyon erősen fertőzött, de a HAGE Zrt. és más integrációk is kifejezték együttműködési szándékukat. A kormányzat pénzügyi támogatást ígér, vagyis indokolt esetekben sor kerülhet mind a kis-, mind a nagyüzemknél az állomány lecserélésére állami kártalanítással.

A „vakcinás” mentesítésre a világon még nem nagyon van példa, ezért magunknak kell rájönni a megoldásra.

P.J.

Tervezi-e a Mentésügyi Bizottság egy minta mentesítési terv elkészítését, melyben arra is kitérnének, hogy a vakcinázási programoknak milyen feltételeknek kell megfelelniük?

Sz.I.

Az ötlet nagyon jó!! A Bizottság már egyeztetett illetékes szakemberekkel (Rusvai, Bálint, Balka) a tervezet elkészítéséről. Gyakorlatilag rendelkezünk már egy „útmutatóval”, arra vonatkozóan, hogy milyen szempontokat kell meghatározni a mentesítési program megvalósítása során.

M.T.

Alapelveként le kell szögezni, hogy függetlenül a telepek sajátos technológiai elrendezésétől, mindenhol biztosítani kell a fertőzési lánc megszakí-

tását. Meg kell akadályozni a tovább-, illetve újrafertőződést.

A mentesítés kritikus pontja; hogyan igazoljuk diagnosztikai módszerekkel a mentességet?

A szerológiai vizsgálat nem jöhet szóba, csak a vírus kimutatása, ami költséges és hosszadalmas diagnosztikai eljárás.

Sz.I.

Tudjuk, hogy a PRRS-mentesítés nagyon nehéz és hosszú folyamat. Az ország mentesítésének elsődleges célja, hogy lehetőséget teremtsen a magyar sertéságazatnak a létszám fokozására, a versenyképesebb piaci megjelenés megteremtésére.

Nem mellékesen azonban gazdasági szempontból is országos érdek a mentesítés. A PRRS akkor is jelentős gazdasági veszteséget okoz a sertés légzőszervi komplex kártételén keresztül, ha immunizálással ennek kártétele csökkenthető. Meggyőződésünk, hogy az állategészségügy jelentős profittermelő képességekkel rendelkezik a magyar sertéstartásban, s ezen belül a PRRS-mentesség elérése további hathatós előnyt jelenthet.

M.T.

Sajnos a sertéságazat szereplői sem egységesek a PRRS mentesítés megítélésében! Még egy-egy integráción belül is eltérnek a vélemények. Előnyösnek látszik, hogy az utóbbi években hazánkban nem fordultak elő járványszerű PRRS-kitörések.

Földi József (F.J.)

Megnehezíti a helyzetet, hogy nincs a PRRS-re ún. „marker-vakcina”, mint ahogy az Aujeszky-betegség esetében. A PRRS vírusa ugyanakkor jóval sokfélebb és változékonyabb. Nem szerencsés tehát ez esetben az Aujeszky-mentesítés tapasztalataira hivatkozni. Sajátos a vírusürítés időtartama és a PRRS-nél ez az állat életkorától függ: minél fiatalabb az állat, annál tovább tart a vírusürítés. Így a fertőzött malacok akár hízókoruk végéig ürítők lehetnek.

A PRRS-vírus terjedőképességéről jóval kevesebb adat áll rendelkezésre, mint az Aujeszky-víruséra. Nem tudni azt sem, hogy a vakcinázás hogyan hat erre a terjedésre.

Molnár doktorral ellentétben én az utóbbi évben három telepen tapasztaltam járványszerű PRRS-megbetegedést.

M.T.

A Bizottság szeretne „vírustérképet” készíteni annak vizsgálatára, hogy az utóbbi években változtak-e a vírusok, illetve milyen PRRS vírusok vannak Magyarország sertésállományában.

Kiss István (K.I.)

Ez a térkép nagyon fontos lenne! Egyelőre csak tankönyvi adatok állnak rendelkezésre, melyek szerint a PRRS-vírus nagyon változékony és a vakcinázás még fokozhatja is ezt a képességet.

A vírustérkép kiváló viszonyítási alapként szolgálhatna. Nagyon fontos, hogy a regisztrált vakcinákat szakszerűen alkalmazzák. Ne próbáljanak költségcsökkentés céljából tört adagokkal kezelni!

Olyan vakcinázási technológiát kell alkalmazni, mely biztosítja az állomány homogén immunstátuszát.

Tud-e valaki a jelenlevők közül sikeres vakcinázási mentesítésről, s ha igen, a siker minek köszönhető (biosecurity, vakcinázás, menedzsment)?

B.M.A.

Azt kell elérni, hogy a választásig semmiképpen ne legyenek virémiások a malacok. Járványos kitörések esetén vizsgálni kell, hogy azt homológ, vagy heterológ törzs okozta-e. Nagyon nagy gondot kell fordítani a beállítandó kocasüldők behelyezés előtti immunizálására.

K.I.

Ma már lehetőség van teljes genom szekvenálásra. Ezt archivált mintákon is el kellene végezni. Tudomásom szerint az Állategészségügyi Kutatóintézet képes erre a feladatra.

Magyar Tibor

Az Intézetben új virológiai csoport alakult, melynek egyik fontos teendője a PRRS-vírus teljes genom szekvenálása. A csoport működéséhez biztosítottak az anyagi feltételek is.

P.J.

Sok telepen évek óta vakcináznak, a mentesség mégsem következett be. A vakcinák törzskönyvi engedélyében leírtak szerint a vakcinázásnak két indikációja van: a klinikai tünetek mérséklése és a vírusürítés csökkentése. Ennek megfelelően a telepek ezért vakcináztak, a mentesítés szóba sem került.

TOLTRAMAX!

Maximális védelem, minimális költséggel

*Malacok
kokcidiózisának
megelőzésére*

Jó lenne azonban, ha vizsgálni lehetne a régen vakcinázó telepek termelési adatait, vagyis hogy a vakcinázás eredményeként javultak-e azok.

F.J.

A vakcinázásról: valóban, senkinek sem volt célja a mentesítés. Akut járványkitörés után kb. egy évig intenzíven vakcináznak, a szaporodási mutatók helyrebillenek. Ha újra kitörne a járvány, a tenyészállatokat vakcinázzák. Általában a járvány kitörése után egy évig vakcinázzák a végtermék egyedeket is, azután ezt abbahagyják.

A szaporodási zavarok, illetve azok elmúlása jól regisztrálható, nem így a tüdőfolyamatok.

Révész Tamás (R.T.)

Két állományban inaktivált vakcinával immunizáltak hosszú évek óta, s a PCR módszerrel végzett legutóbbi reprezentatív vizsgálatok szerint a állományok negatívak lettek.

Találtunk olyan szakirodalmi hivatkozásokat, melyek szerint az élő vírusos vakcinák „vírusgyá- rak” lehetnek. Retrospektív módon kellene vizsgál-

ni, hogy voltak-e mutációk az élő vakcinázásokat követően.

H.F.E.

Az MSD-nek hazai és nemzetközi tapasztalatai vannak a vakcinás mentesítéssel kapcsolatban.

Valóban óvatosságnak kell lenni az élő vakcinákkal, de az inaktivált vakcinák sokkal kevésbé hatékonyak szeronegatívvá váló egyedek esetében.

Folyamatos diagnosztikai vizsgálatokkal kell „tetten érni” a stabil PRRS-státusz bekövetkezését.

F.J.

Nem helyes az élő és inaktivált vakcinák éles elkülönítése. Az élő vakcinák között - a vírusok továbbélése szempontjából - nagyok a különbségek. Így pl. holland vizsgálatok szerint amerikai vírustörzs esetén a vakcinázás abbahagyása után három évvel még mindig volt vírus az állományban. Európai törzs esetén ez az időtartam csupán 6 hét volt.

Sz.I.

Persze, az Aujeszky-vírus nem PRRS-vírus,

de a telep technológiájának ismerete PRRS-mentesítésnél is alapfeltétel.

Szomorú, hogy a Földi kolléga által előbb említett járványkitörésekről nem hallottunk! A PRRS bejelentési kötelezettség alá tartozik. Miért nem jelentették? Az országos PRRS-mentesítésnél különösen nagy bűn az ilyen információk elhallgatása!

M.T.

Földi kolléga szerint „sántít” az összehasonlítás az Aujeszky-mentesítéssel. Természetesen mi is tudjuk, hogy a két vírus teljesen különböző, de az igazgatási és szervezési tapasztalatok felhasználhatók. Nagyon fontos lenne, hogy a termelők is motiváltak, érdekeltek legyenek a PRRS-mentesítésben. Korábban, az Aujeszky-mentesítésnél premizálták a mentes állatokat kibocsátó telepeket. A PRRS-mentesítésnél ez már nem kivihető. A 148-as rendelet viszont anyagi háttérrel biztosítja a PRRS-mentesítéséhez szükséges diagnosztikai vizsgálatok elvégzéséhez.

A termelőkkel meg kell értetni, hogy PRRS-mentes állománnyal sokkal jobb termelési eredményeket érhetnek el, mint a fertőzöttel.

P.J.

Hogyan tudatosul a termelőkben, hogy jobb termelési eredményeket érhetnek el? Mihez képest? Milyen mélységben elemzik az egyes telepek termelési, gazdasági mutatóit? Franciaországban létezik egy ún. Francia Sertés Intézet, oda jelentenek minden ágazati információt, adatot. Ezeket az adatokat az Intézet feldolgozza és közkinccsá teszi. A telepek össze tudják hasonlítani eredményeiket más telepekével.

M.T.

2012-ben az MgSzH országos telepi adatgyűjtést próbált végezni. Az adatgyűjtés nehézkes volt, hiszen sok telepen nem álltak rendelkezésre megfelelő adatok.

A PRRS hiába került vissza a bejelentési kötelezettség alá tartozó sertésbetegségek körébe, a betegség bejelentésére nincs végrehajtási rendelet. Az sem tisztázott, hogy mi legyen a bejelentés alapja. Kórokozó kimutatás vagy szerológiai leletek? Ugyanakkor a vakcinázást a Hatóság engedélyezheti.

Sz.I.

A sertés telepeken alapvető változás kellene az adatgyűjtés és szolgáltatás területén.

M.T.

A Bizottságnak állást kellene foglalnia a kocavakcinázásokat illetően. Vakcinázzunk évente 3-4-szer vagy ciklusoknak megfelelően?

B.M.A.

Van még egy harmadik módszer is, amikor csak a fiaztatóban vakcinázzunk.

A kocasüldők vakcinázási rendjére általános, minden telepre érvényes ajánlatot lehet tenni: tenyésztésbevitel előtt két vakcinázás, szeropozitív koca behelyezése a kocasüldő falkákba.

M.T.

A vemhes kocák is vakcinázhatók, vagy azokat ki kell hagyni?

B.M.A.

Spanyolországban sincs regisztrálva az élő Hypravakcina a vemhes állatokra, mégis használják, de sok helyen csak a fiaztatóban vakcináznak, vagy a vemheseket inaktivált vakcinával oltják.

Filipsz István (F.I.)

A teleptulajdonosok és állatorvos kollégák szilárd meggyőződése, hogy vakcinával nem lehet PRRS-től mentesíteni. Élő vakcinával elérhető az állomány homogén immunstátusza, de a telepi technológia és menedzsment meghatározó.

A PRRS-mentesítési rendeletben nincs szó a pozitív telepek kocasüldő-utánpótlásáról. Szerintem fertőzött telepre ne vigyünk mentes kocasüldőket!

H.F.E.

A Merck heveny járványkitörés esetén évi négyszeri vakcinázást javasol, a járvány megnyugvásakor pedig az ún. 6+60-as metódust: vakcinázás a fiaztatóban élő vakcinával, majd félidős vemhesen.

A kocasüldőket csak vakcinás védelemmel lehet bevinni az állományba.

Sz.I.

Fertőzött állományba semmilyen kocasüldőt ne vigyünk!

M.T.

Amerikai mentesítési módszernél a vakcinázás megkezdése után 7 hónapig nem visznek az állományba kocasüldőt. Hét hónap után már nincsenek vírusürítő egyedek az állományban.

Sz.I.

Mit jelent a homogén immunállapot?

F.I.

A Hypra tapasztalatai szerint egy bizonyos szint felett (ELISA) csak vadvírus okozhatja az ellenanyag-termelést.

Sz.I.

Akkor tehát azokat a csoportokat kell vakcinázni melyeknél hirtelen magas lesz az ellenanyag-titer. Az utódállományt mindenképpen immunizálni kell, különben nincs homogén immunstátusz.

M.T.

A kocaállományoknál rendszeres vakcinázással elérhető a homogén immunstátusz. A malacoknál viszont a maternális immunitás még almon belül is változó. Ezért nem lehet meghatározni a malacvakcinázás pontos időpontját. Homogén malacimmunitás kialakítása az utódállományban szinte lehetetlen.

B.M.A.

A Hypra szerint lehet vakcinázni a malacokat a maternális immunitás megléte esetén is. A malacokat azért nem vakcinázzák PRRS ellen, mert sok más fertőző betegség ellen kell immunizálni azokat.

R.T.

Mi a célja az utódállomány vakcinázásának?

M.T.

Hogy a választásig vírusmentes malacaink legyenek.

G.Cs.

Nem beszéltünk még a kanokról.

M.T.

Jó lenne, ha minden telep mentes kanállomásról vásárolna spermát. Magyarországon ez még mesz-

sze nem gyakorlat. A telepen lévő kanokat évente legalább háromszor kell vakcinázni. Ez vonatkozik a „kereső” kanokra is.

P.J.

A vakcina szerepe a mentesítésben csupán kb. 10%. Sokkal több múlik a telepi feltételeken és a menedzsmenten.

Sz.I.

Még egyszer hangsúlyozzuk: a bevezetőben felsorolt megyék a rendelet megjelenését követően „mentesítés alatt álló területeknek” minősülnek, de az ország minden, nem „M”minősítésű nagylétszámú telepének és területének mentesítési tervet kell készítenie!

A nagylétszámú telepekhez tartoznak a hizlaldák is. Ne járjunk úgy, mint az Aujeszky-mentesítés esetében, amikor a hizlaldákat kihagyták, s ezért nem fogadták el az ország Aujeszky-mentességét.

P.J.

Ha egy hizláló telepre egy másik EU tagországból több száz PRRS-pozitív malacot importálnak, majd azokat hízóként levágták, s így a telepet kiürítve tulajdonképpen mentessé válik. A következő betelepítéskor a telepre ezután már nem hozhatnak pozitív malacokat.

Hol lehet ellenőrizni a kamionokat, hiszen már nincsenek határok.

M.T.

A szállítmányt igazolás előzi meg, így a megyei hatóság már annak érkezése előtt tudja, a kamion milyen állategészségügyi státuszú malacokat hoz.

Sz.I.

Ha mégis PRRS-pozitív malacok érkeznek, akkor idevonatkozó rendelet szerint kell azokat vakcinázni. Valószínű, hogy ez a vásárló többé nem vesz ilyen malacokat. Vannak eredményesen használható rendeletek, de azokat következetesen be is kell tartani! A Bizottság tagjai kérik, hogy közöljenek velünk minden olyan tapasztalatot, információt, ami előreviheti a mentesítés ügyét.

A SZERK.